

309 (Old Syllabus)

III

Total No. of Questions – 16

Regd.

Total No. of Printed Pages – 4

No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Part – II
SANSKRIT, Paper-I
(Second Language)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

- Note :** (i) All questions should be attempted.
(ii) Question Nos. 1, 2, 3 and 14 should be answered in the medium of instruction of the candidate.
(iii) The remaining questions should be answered in Sanskrit (Devanagari Script) only.
(iv) The bits of a question should be attempted together.

- सूचना :** (i) सर्वे प्रश्नाः समाधातव्याः ।
(ii-iii) प्रथम, द्वितीय, तृतीय प्रश्नान् अनुवादप्रश्नं च विहाय अन्ये प्रश्नाः संस्कृतभाषायामेव (देवनागरिलिप्या) समाधातव्याः ।

1. एकं श्लोकं पूरयित्वा भावं लिखत । 1 × 6 = 6
(अ) लोकयात्रा ..... सङ्गतिम् ।
(आ) त्यागः ..... महीपतिः ।
2. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6
(अ) रधोः जैत्रयात्रामुद्धिस्य संक्षेपेण लिखत ।
(आ) संस्कृतस्य संस्कृतेश्च महत्त्वं वर्णयत ।
3. एकं निबन्धप्रश्नं समाधत्त । 1 × 6 = 6
(अ) धर्मबुद्धिः – पापबुद्धिः इति पाठ्यभाग-सारांशं लिखत ।
(आ) मध्यमव्यायोगस्य कथासारं लिखत ।

4. चतुर्णां प्रश्नानां समाधानानि लिखत ।

4 × 2 = 8

- (अ) वृद्धायाः कति पुत्राः ?
(आ) आश्रमे चोरः ऋषिकुमार इव कथं व्यवहारं कृतवान् ?
(इ) आर्यभटः सर्वप्रथमं किम् अन्विष्टवान् ?
(ई) शास्त्रार्थो नाम कः ?
(उ) घटिकायन्त्रो नाम कः ?
(ऊ) राजा कोवलविषये अविचार्य भटान् किमादिदेश ?

5. द्वौ ससन्दर्भं व्याख्यात ।

2 × 3 = 6

- (अ) विरक्त इन्द्रियार्थेषु प्रशान्तात्मा जितेन्द्रियः ।
(आ) दिनान्ते निहितं तेजः सवित्रेव हुताशनः ।
(इ) तारोदयः किं गगने न भूमौ ।
(ई) स्वराज्यं न स्वराज्यम् ।

6. द्वौ ससन्दर्भं व्याख्यात ।

2 × 3 = 6

- (अ) विन्ध्याटवीमध्ये भवान् किमित्येकाकी निवसति ।
(आ) भद्र ! न सर्वमेतद्धनं गृहं प्रति नेतुं युज्यते ।
(इ) अहं महाराजं मेलितुम् इच्छामि ।
(ई) मम प्राणान् स्वीकृत्य वा पुत्रं रक्षतु ।

7. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानानि लिखत ।

3 × 2 = 6

- (अ) कुचेलः कथं धनी जातः ?
(आ) कस्य मेदिनीं रघुः न जहार ?
(इ) बान्धवाः के ?
(ई) सत्पुरुषव्रतं कीदृशम् ?
(उ) भारतदेशे दातृपूज्यता कीदृशी ?
(ऊ) केन जीवनेन स्वभाषा जीवति ?

8. त्रयाणां प्रश्नानां समाधानानि लिखत ।

3 × 2 = 6

- (अ) मातङ्गः किमर्थं मारितः ?
(आ) पापबुद्धिः निशीथे किं कृतवान् ?
(इ) हिडिम्बा किमर्थं घटोत्कचं प्रेषयति ?
(ई) साधुः कुत्र वसति स्म ?
(उ) राजकुमारः पेटिकायां कम् उपावेशयत् ?
(ऊ) बर्हानगरे का घोषणा जाता ?

9. विरामग्रहणाय अभ्यर्थनपत्रम् ।

5 × 1 = 5

अथवा

पुस्तकप्रेषणविषये पत्रम् ।

10. द्वयोः शब्दयोः सविभक्तिकं रूपाणि लिखत ।

2 × 6 = 12

- (अ) हरि (इ) मधु
(आ) रमा (ई) तद् (स्त्री)

11. द्वयोः धातुरूपाणि लिखत ।

2 × 3 = 6

- (अ) गच्छेत् (इ) जायते
(आ) लेखिष्यति (ई) अपिबत्

12. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं विघटयत ।

3 × 2 = 6

- (अ) देवालयः (ई) देव्युवाच
(आ) हितोपदेशः (उ) हरये
(इ) हलीषा (ऊ) तेऽपि

13. त्रीणि सन्धिनामनिर्देशपूर्वकं सन्धत्त ।

3 × 2 = 6

- (अ) मही + इन्द्रः (ई) प्रति + अक्षम्
(आ) जल + ऊर्मिः (उ) शक + अन्धुः
(इ) वसुधा + एव (ऊ) हरे + अव

14. अनुवदत । (आन्ध्र / आङ्ग्लभाषायाम्)

5 × 1 = 5

- (अ) अहं विद्यालयं गच्छामि ।
- (आ) वयं सर्वे छात्राः ।
- (इ) कुत्र तव जन्मस्थानम् ।
- (ई) परोपकारः मह्यम् रोचते ।
- (उ) सप्ताहे कति दिनानि सन्ति ।

15. एकेन पदेन समाधानं लिखत ।

5 × 1 = 5

- (अ) वसिष्ठस्य प्रपौत्रः कः ?
- (आ) विद्वान् कुत्र पूज्यते ?
- (इ) कामन्दकनीतिशास्त्रं केन विरचितम् ?
- (ई) वेदः कस्मिन् देशे प्रादुर्भूतः ?
- (उ) किं महाशास्त्रम् इति कथ्यते ?

16. एकेन पदेन समाधानं लिखत ।

5 × 1 = 5

- (अ) दशकुमार चरितं केन विरचितम् ?
- (आ) पाण्डवमध्यमः कः भवति ?
- (इ) साधुः कानि अखादत् ?
- (ई) वणिजः कुमारी का ?
- (उ) कस्य पुत्रः अस्वस्थः आसीत् ?